

Формування іншомовної комунікативної компетентності фахівця (досвід національного університету «Львівська політехніка»)

Наталія Мукан¹, Тетяна Горохівська², Олександр Ієвлев³,
Наталія Чубінська⁴, Василь Кобрин⁵

Опубліковано	Секція	УДК
27.11.2023	Освіта/Педагогіка	378.14

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10212343>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена висвітленню актуальної проблеми системи вищої освіти – формуванню іншомовної комунікативної компетентності сучасного фахівця. *Метою статті* є аналіз досвіду Національного університету «Львівська політехніка» щодо формування іншомовної комунікативної компетентності бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології)». З'ясовано, що науковці аналізують теоретичні основи дослідження комунікації як наукової проблеми у різних наукових галузях знань, теоретико-методологічні основи мовної комунікації, визначення, зміст і структуру іншомовної комунікативної компетентності, роль і значення формування навичок іншомовної комунікації у системі професійної підготовки, практичні аспекти формування комунікативної компетентності фахівців різних спеціальностей і професій, сучасні методи та підходи до формування, розвитку й удосконалення навичок іншомовної комунікації. На основі аналізу змісту робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для бакалаврів за спеціальністю «Професійна освіта (Цифрові технології)» виявлено, що вивчення іноземної мови є обов'язковим елементом, викладається в межах циклу загальної підготовки і складається з трьох частин. Зміст навчальної дисципліни формують теми п'яти модулів: «Спілкування в академічному і професійному середовищі», «Пошук і обробка інформації», «Презентація інформації», «Працевлаштування» та «Етика наукових досліджень». Засвоєння змісту модулів покликане формувати загальну та іншомовну комунікативну компетентності майбутніх

¹ Наталія Мукан, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4396-3408>

² Тетяна Горохівська, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4803-2453>,

³ Олександр Ієвлев, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1567-4131>,

⁴ Наталія Чубінська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4803-2453>,

⁵ Василь Кобрин, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID <https://orcid.org/0009-0000-6917-2810>

бакалаврів з професійної освіти. Зроблено висновок, що іноземна мова за професійним спрямуванням сприяє: розвитку здатності здійснювати успішну комунікацію в умовах академічного й професійного середовища; формуванню практичних навичок пошуку, обробки й передачі інформації засобами іноземної мови; напрацюванню умінь та навичок, пов'язаних з підготовкою презентацій та виголошенням усних виступів з проблем навчального, наукового й професійного характеру, а також формуванню навичок писати іноземною мовою різні види документів, необхідних для здійснення навчальної, наукової та професійної діяльності.

Ключові слова: іноземна мова професійного спрямування, іншомовна комунікативна компетентність, формування іншомовної комунікативної компетентності, бакалавр, заклад вищої освіти, спеціальність «Професійна освіта (Цифрові технології)», Національний університет «Львівська політехніка».

Specialist's foreign language communicative competence formation
(the experience of Lviv Polytechnic National University)

Annotation. The article is devoted to highlighting the current problem of the higher education system – the formation of foreign language communicative competence of a modern specialist. *The purpose of the article* is to analyse the experience of the Lviv Polytechnic National University regarding the formation of foreign language communicative competence of bachelors in the specialty 015 Vocational Education (Digital Technologies)". It was found that scientists analyse the theoretical foundations of communication study as a scientific problem in various scientific fields of knowledge, the theoretical and methodological foundations of language communication, the definition, content and structure of foreign language communicative competence, the role and significance of foreign language communicative competence formation in the system of professional training, practical aspects of communicative competence formation of specialists in various specialties and professions, modern methods and approaches to the formation, development and improvement of foreign language communicative competence. Based on the analysis of the syllabus content of "Foreign language for specific purposes" for bachelors in the specialty "Vocational education (Digital technologies)", it was found that the study of a foreign language is a core element, taught within the cycle of general training and consists of three parts. The content of the course is formed by the topics of five modules: "Communication in an academic and professional environment", "Searching and processing of information", "Presentation of information", "Employment" and "The ethics of scientific research". Learning the content of the modules is designed to form the general and foreign language communicative competence of future bachelors in Vocational education. It was concluded that a foreign language for specific purposes contributes to: the development of the ability to carry out successful communication in the conditions of an academic and professional environment; formation of practical skills of searching, processing and transferring information by means of a foreign language; development of skills and abilities related to the preparation of presentations and making oral speeches on problems of an educational, scientific and professional nature, as well as the formation of foreign language writing skills in a various types of documents necessary for the implementation of educational, scientific and professional activities.

Keywords: foreign language for specific purposes, foreign language communicative competence, formation of foreign language communicative competence, bachelor, institution of higher education, specialty "Vocational education (Digital technologies)", Lviv Polytechnic National University.

Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності сучасного фахівця є особливо актуальною для України. Незважаючи на повномасштабне вторгнення Росії у лютому 2022 року, наша держава не зупинила свій рух у євроінтеграційному напрямку та прагне розширення економічних та міжнародних зв'язків. Тому Україна потребує кваліфікованих фахівців з високим рівнем знання іноземних мов, адже навички іншомовної комунікації дозволяють ефективно налагоджувати взаємодію з країнами-партнерами, сприяють міжнародному партнерству в економічній, науковій, академічній, соціальній і військовій сферах, а також залученню іноземних інвестицій та розширенню ринків збуту.

Водночас формування навичок іншомовної комунікації сучасних фахівців важливе не лише для розвитку держави в цілому, а й для кожного окремого фахівця зокрема. По-перше, фахівці зі знанням іноземної мови мають перевагу на ринку праці. Вони можуть претендувати на вакансії не лише у своїй країні, а й за кордоном. Наявність навичок іншомовної комунікації дає їм ширші можливості займати високі посади, брати участь у міжнародних проектах та претендувати на вищу фінансову винагороду. По-друге, сформовані навички іншомовної комунікації допомагають фахівцю розуміти та поважати культурні особливості інших націй. Це збільшує можливості успішної співпраці з колегами з різних культур, сприяє побудові ефективних відносин та запобігає непорозумінням. По-третє, вивчення іноземної мови сприяє розвитку самодисципліни, терпимості до власних помилок та відкритості до нового досвіду. Це має позитивний вплив на підвищення почуття впевненості в собі та здатності адаптуватися до нових реалій та проблемних ситуацій.

Ще на етапі навчання у закладі вищої освіти завдяки знанням іноземних мов студенти мають можливість брати участь у міжнародних конференціях, семінарах та культурних обмінах. Уміння вести наукову дискусію іноземною мовою в подальшому відкриває їм доступ до важливих академічних ресурсів та можливостей для співпраці з видатними вченими. А сформовані навички іншомовної комунікації сприяють професійному розвитку й самовдосконаленню завдяки обміну досвідом з іноземними колегами та спілкуванню із партнерами з усього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведена аналітично-пошукова робота, формування джерельної бази дослідження та її опрацювання свідчать, що проблема формування навичок іншомовної комунікації сучасних фахівців у ході професійної підготовки в закладах вищої освіти є складною й багатогранною. Вона залишається предметом наукових досліджень з педагогіки, філології та психології. Найчастіше науковці досліджують такі її основні аспекти: теоретичні основи дослідження комунікації як наукової проблеми у різних наукових галузях знань [15; 19]; теоретико-методологічні основи мовної комунікації [2; 9]; визначення, зміст і структура іншомовної комунікативної компетентності [10; 22]; роль і значення формування навичок іншомовної комунікації у системі професійної підготовки [1; 18]; практичні аспекти формування комунікативної компетентності фахівців різних спеціальностей і професій [3; 7; 11; 13; 14; 23; 24;); сучасні методи та підходи до формування, розвитку й удосконалення навичок іншомовної комунікації [12; 16; 17; 20].

Враховуючи актуальність і своєчасність окресленої нами наукової проблеми, сформульовано мету нашого дослідження.

Формулювання мети статті. Метою нашої статті є аналіз досвіду Національного університету «Львівська політехніка» щодо формування іншомовної комунікативної компетентності бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології)».

Результати

Вивчення іноземної мови як навчальної дисципліни є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців. У стандартах вищої освіти, які визначають специфіку підготовки майбутніх фахівців за різними спеціальностями та освітніми рівнями визначено, що одним із очікуваних результатів є сформована здатність спілкуватися іноземною мовою, що передбачає розуміння особливостей налагодження комунікації, порозуміння, кооперації як у професійному середовищі на національному, так і міжнародному рівнях. Тож в українських закладах вищої освіти студенти немовних спеціальностей, як правило, вивчають навчальну дисципліну під назвою «Іноземна мова за професійним спрямуванням». У цьому контексті словосполучення «професійне спрямування» означає вивчення іноземної мови з урахуванням потреб майбутніх фахівців щодо сучасного контексту, реалій і специфіки професії чи спеціальності, за якою вони будуть у майбутньому здійснювати професійну діяльність [16]. Варто зазначити, що проблема вивчення і викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів немовних спеціальностей часто є предметом наукових пошуків сучасних дослідників.

Ми погоджуємося з твердженням О. Stukalo, яка зазначає, що елементами системи вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, по-перше, є оволодіння загальнотеоретичними мовними знаннями та мовленнєвими навичками в процесі засвоєння фонетики, граматики та професійної термінології іноземної мови. В подальшому це сприяє розвитку навичок читання, письма, аудіювання і мовлення [25]. По-друге, вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням неодмінно передбачає формування й удосконалення комунікативної компетентності відповідно до типу мовленнєвої діяльності (говоріння, слухання, письмова комунікація, читання). Так, під час читання іноземної літератури студенти немовних спеціальностей розвивають навички ознайомлення, розуміння, аналізу, а відтак засвоєння інформації, що стосується майбутнього фаху. Під час говоріння вони формують здатність оцінювати професійну інформацію; ділитись зі своїми співрозмовниками поглядами, ідеями, переконаннями; навчаються обґрунтовувати й відстоювати власну думку тощо. Такий вид мовленнєвої діяльності як слухання дозволяє майбутнім фахівцям долати страх прямого контакту з іноземними колегами, сприймати на слух і розуміти суть висловлювання співрозмовника, швидко адаптуватись до нових ситуацій спілкування, пов'язаних з професійною діяльністю. Своєю чергою, розвиток навичок письма засобами іноземної мови формує здатність ведення професійної кореспонденції, здійснення професійного перекладу фахової літератури, ведення документації на професійному рівні тощо.

Крім того, не слід забувати, що вивчення іноземної мови за професійним спрямування охоплює не лише засвоєння професійно-лінгвістичних знань, умінь та навичок. Воно обов'язково передбачає розвиток особистісних якостей таких як відповідальність, мобільність, комунікативність тощо, а також знань про культуру країни, мова якої вивчається [25].

У Національному університеті «Львівська політехніка» вивчення іноземної мови відбувається згідно з розробленими робочими програмами навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Згідно з робочою програмою, іноземна мова за професійним спрямуванням є обов'язковою навчальною дисципліною для слухачів бакалаврської програми «Професійна освіта (Цифрові технології)» [8]. Вона складається з трьох частин, які вивчаються під час першого, другого та третього семестрів відповідно. Загальне навчальне навантаження на весь курс вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням (частини 1, 2, 3) для студентів денної форми навчання становить 450

годин, що еквівалентно 15 кредитам ЄКТС, з яких 195 годин відведено на аудиторну роботу та 255 годин – на самостійне опрацювання. Така значна кількість відведеного на самостійну роботу часу пояснюється тим, що самоосвіта декларується важливою і невід’ємною частиною цієї навчальної дисципліни [8].

Розробники робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для рівня вищої освіти бакалавр зазначають, що курс є практично-орієнтованим і дає можливість здобувачам вищої освіти сформуванню загально-професійну комунікативну компетентність використовувати іноземну мову в загальному, академічному й професійному контекстах [8]. Вони підкреслюють: «Навчання здійснюється шляхом інтеграції мовленнєвих умінь та мовних знань в рамках знайомого загально-тематичного і ситуативного контексту відповідно до певної академічної та професійної сфери діяльності студентів» [8, 4].

Задекларована робочою програмою мета вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням студентами спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології) полягає у формуванні іншомовної комунікативної компетентності як необхідної умови для здійснення ефективного спілкування у знайомих ситуаціях навчального й загального професійного характеру [8]. В цілому вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням покликане формувати у майбутніх бакалаврів цієї спеціальності навичок іншомовної комунікації, що конкретизуються в загальних та фахових компетентностях.

Розробники робочої програми детермінують загальну компетентність як «декларативні знання, вміння та навички, компетенцію існування та вміння вчитися», а також здатність до самооцінювання та «самостійного навчання, що дозволить студентам продовжувати освіту в академічному та професійному середовищі як під час навчання у ВНЗ, так і після отримання диплома про освіту» [8, 4]. Найважливішими серед них вважають: здатність здійснювати діяльність у міжнародному середовищі; здатність генерувати нові ідеї та бути креативним; здатність практично використовувати засвоєні знання; здатність аналізувати, оцінювати й синтезувати отриману інформацію, абстрактно мислити; здатність користуватись інформаційно-комунікаційними технологіями для задоволення особистісних і професійних потреб; здатність спілкуватися іноземною мовою; здатність здійснювати пошук, аналіз й обробку інформації, отриманої з різних джерел; здатність взаємодіяти, поважати різноманітність поглядів і полікультурність; здатність працювати самостійно та в команді [4].

Щодо фахової компетентності, тут розробники робочої програми мають на увазі професійно-орієнтовану комунікативну мовленнєву компетентність, що сприяє успішній реалізації комунікативної діяльності в знайомому навчальному й професійному контекстах [8]. Своєю чергою, у межах професійно-орієнтованої комунікативної мовленнєвої компетентності вони виокремлюють три її основні складові: лінгвістичну, соціолінгвістичну та прагматичну. Лінгвістична складова професійно-орієнтованої комунікативної мовленнєвої компетентності передбачає здатність майбутніх бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології» володіти на належному рівні мовними нормами та демонструвати мовленнєві навички. Зокрема зазначено, що успішне засвоєння цієї навчальної дисципліни передбачає підвищення рівня оволодіння іноземною мовою до рівня B1+ (згідно з Загально-європейськими рекомендаціями щодо навчання та викладання сучасних мов). Він вважається перехідним між рубіжним та просунутим рівнями незалежного користувача іноземною мовою. Своєю чергою, соціолінгвістична складова реалізується у здатності здобувачів кваліфікації бакалавра з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології» розпізнавати стиль мовлення і генерувати висловлювання, керуючись поставленою комунікативною метою. Врешті-решт,

оволодіння прагматичною складовою дозволяє отримати мовні й паралінгвістичні знання, завдяки правильному використанню яких здійснюється вплив на співрозмовника під час акту іншомовної комунікації [4].

Вважаємо, що у контексті нашого дослідження важливо проаналізувати, вплив змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на формування навичок іншомовної комунікації у бакалаврів спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології). Зокрема, курс іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології» складається з п'яти окремих самостійних модулів, зміст яких потребує конкретизації і деталізації:

- Модуль I. «Спілкування в академічному і професійному середовищі»;
- Модуль II. «Пошук і обробка інформації»;
- Модуль III. «Презентація інформації»;
- Модуль IV. «Працевлаштування»;
- Модуль V. «Етика наукових досліджень» [8].

Так, Модуль I «Спілкування в академічному і професійному середовищі» охоплює вивчення таких тем: «Знайомство», «Опис повсякденного життя», «Спілкування по телефону», «Обмін інформацією та обговорення новин», «Вирішення проблем» і «Мережеве спілкування» [8]. Програмними результатами засвоєння тематики цього модуля є здатність використовувати іноземну мову як засіб спілкування на знайому освітню і загально-професійну тематику й обговорювати загальні навчальні та пов'язані з майбутнім фахом проблеми.

Модуль II «Пошук і обробка інформації» присвячений розвитку навичок проглядового та пошукового читання для визначення загальної та конкретної інформації; розпізнаванню фактичної/нефактичної, важливої/менш важливої інформації; сприйняттю мови на слух з метою отримання загальної та конкретної інформації. Тому результати навчання, з однієї сторони, передбачають формування здатності майбутніх бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології» здійснювати в іншомовних джерелах пошук нової інформації, представленої у різних формах (текстовій, аудіо, відео, графічній тощо), яка має відношення до навчальної чи загально-професійної діяльності. З іншої ж сторони, здобувачі вищої освіти повинні демонструвати також здатність аналізувати знайдену в іншомовних джерелах інформацію для подальшого використання у своїй навчальній чи професійній діяльності [8].

У модулі III «Презентація інформації» студенти спеціальності 015 Професійна освіта «Цифрові технології» за допомогою засобів іноземної мови вивчають: правила структурування матеріалу для усного виступу; особливості підготовки вступу, основної частини та висновків виступу; практикуються у їхньому виголошенні. Крім того, вони навчаються відповідати на запитання слухачів та вести обговорення. Тож програмним результатом навчання після засвоєння цього модуля є здатність «робити структуровані презентації професійного змісту з використанням відповідних лінгвістичних і нелінгвістичних засобів комунікації; демонструвати здатність логічно і послідовно організувати інформацію на загальні теми, пов'язані з навчанням і роботою/спеціалізацією; демонструвати достатній діапазон відповідної лексики, що стосується теми презентації; інтерпретувати графічну інформацію з використанням відповідних мовних засобів» [5].

Тематика Модуля IV пов'язана з *працевлаштуванням*, тому майбутні бакалаври з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології» формують практичні навички написання мотиваційного листа, резюме, супровідного листа тощо. Значна увага на практичних заняттях цього модуля сконцентрована на відпрацюванні комунікативних

навичок, необхідних для відвідування співбесіди. Програмні результати навчання після завершення вивчення тем модуль передбачають здатність: демонструвати розуміння мети, завдань, будови, змісту і вимог до складання документації, пов'язаної з навчальною і професійною діяльністю; писати іноземною мовою граматично правильно з використанням відповідної спеціальної лексики різні типи документів (резюме, супровідний і мотиваційний листи); розуміти і практично застосовувати правила та стандартні процедури, які регулюють участь у співбесіді в ролі кандидата; демонструвати адекватну поведінку під час співбесіди (відповісти на запитання з відповідним ступенем точності й достатнім діапазоном лексики, задавати запитання тощо); ефективно використовувати вербальні і невербальні (дрес-код, паузи, жести, пози, тощо) засоби зв'язку; використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення та бази даних для оптимізації вивчення іноземної мови [5].

Модуль V «Етика наукових досліджень» – останній тематичний блок, який вивчають студенти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології). В межах цього розділу вони, використовуючи іноземну мову, знайомляться з методами наукового дослідження й етичними аспектами його проведення; обговорюють проблеми наукової доброчесності та культури професійного спілкування. Інші теми модуля також охоплюють: «Соціальна взаємодія», «Соціальний контроль», «Соціальні інститути» і «Самоідентифікація» [8]. Програмні результати вивчення цього модуля описані так: навички розуміння на слух автентичних аудіо- та відеоматеріалів, у тому числі ідентифікація основних термінів; здатність критично мислити, наводячи потрібні докази, аргументи, приклади, підтримуючи головну думку та висловлюючи припущення; презентаційні навички; здатність «формуванню власний профіль, кар'єрні цілі, писати протоколи та нотатки в офіційно-діловому стилі»; володіння лексико-граматичними конструкціями, притаманними для вживання в академічному, науковому й професійному дискурсах; здатність спілкуватися іноземною мовою на рівні, достатньому для дискутування на професійну тематику, та підготовки документів аналітичного чи дослідницького характеру [6].

Аналіз розподілу аудиторного часу на вивчення дисципліни загалом (195 годин) і на кожного із п'яти вище описаних модулів виглядає таким чином (див. Рис. 1):

Рис. 1. Розподіл аудиторного часу по модулях на вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням

- 30 год. (15%) – Модуль I «Спілкування в академічному і професійному середовищі»;
- 30 год. (15%) – Модуль II «Пошук і обробка інформації»;
- 40 год. (21%) – Модуль III «Презентація інформації»;
- 35 год. (18%) – Модуль IV «Працевлаштування»;
- 60 год. (31%) – Модуль V «Етика наукових досліджень».

З діаграми очевидно, що найбільше аудиторного часу (31%) для формування навичок іншомовної комунікації у майбутніх бакалаврів відводиться на вивчення останнього модуля, присвяченого етиці наукових досліджень. Можемо припустити, що це пов'язано з тим, що, по-перше, модуль є об'ємним за змістом, адже містить 8 тем, на опрацювання кожної з яких відводиться по 6 або 8 годин. По-друге, сама проблема проведення наукових досліджень вважається досить новою для студентів бакалаврату, оскільки вони як випускники закладів загальної середньої освіти нечасто мали справу з таким видом навчально-пізнавальної діяльності як наукова робота. Далі по навантаженню ідуть Модулі «Презентація інформації» і «Працевлаштування» – 21% і 18% відповідно. Ми пов'язуємо такий відсотковий розподіл часу з тим, що отримані знання та сформовані компетентності важливі безпосередньо для успішного здійснення навчальної, наукової та майбутньої професійної діяльності, що відбуватиметься в умовах іншомовного середовища. І наостанок, найменше часу (15%) присвячено вивченню двох перших двох модулів – «Спілкування в академічному і професійному середовищі» та «Пошук інформації». Вважаємо, що тематики цих модулів має безпосередній зв'язок зі здобутими раніше у школі навичками іншомовної комунікації в побутовому і навчальному середовищах.

Що стосується такого виду діяльності як самостійна робота, то на нього відводиться 255 годин навчального навантаження майбутніх бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології». Самостійна робота передбачає різноманітні види робіт: самостійна робота з підручником і виконання вправ; проходження тренувальних і контрольних тестів у системі віртуального навчального середовища; пошук й обробка інформації за тематикою модуля для її подальшого обміну в усній, електронній чи письмовій формі; написання й редагування різних типів документів (анкет, реєстраційних форм, резюме, супровідних листів, дописів на форумах електронних листів тощо); перегляд відео та прослуховування аудіо матеріалів, релевантних тематиці модулів; підготовка презентацій; домашнє читання та ведення читацького словника; виконання контрольних робіт тощо [8].

Аналіз змістового наповнення іноземна мова за професійним спрямуванням як навчальної дисципліни для бакалаврів спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології) свідчить про адекватне тематичне наповнення модулів дисципліни та різноманітність видів діяльності, пропонованих під час аудиторної і самостійної роботи. Більше того, на практичних заняттях і під час самостійної роботи студентів застосовується багатий арсенал методів навчання, зокрема: репродуктивний метод, граматично-перекладний метод, словесні методи, комунікативний підхід, наочно-візуальні методи, ситуативний метод, проектний метод, дослідницький метод тощо [8].

Усе це в сукупності створює для мотивованого здобувача вищої освіти сприятливі умови для формування навичок іншомовної комунікації. Так, за способом репрезентації комунікативного акту майбутні бакалаври спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології) формують навички ведення усної, письмової й електронної іншомовної комунікації. Вони опановують монологічне та діалогічне мовлення, а також здобувають навички ведення полілогу як одного з важливих видів іншомовної комунікації. Вивчаючи іноземну мову за професійним спрямування майбутні бакалаври з професійної освіти за спеціалізацією формують, розвивають й удосконалюють навички

іншомовної комунікації в побутовому, академічному і професійному середовищах (див. Рис. 2).

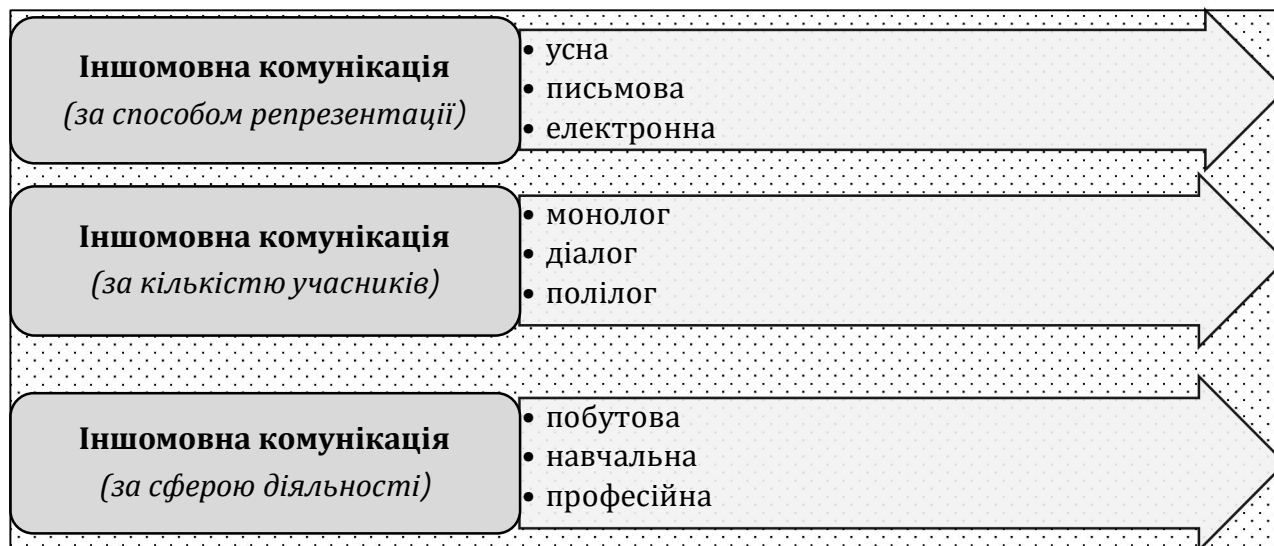

Рис. 2. Види іншомовної комунікації

Отже, вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є важливим й обов'язковим етапом професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології). Воно покликане формувати широкий спектр навичок іншомовної комунікації, завдяки яким майбутні бакалаври цієї спеціальності здатні успішно спілкуватись іноземною мовою не лише на побутовому й академічному рівнях, а й використовувати її як потужний інструмент для професійного розвитку й самовдосконалення.

Висновки

Проаналізовано роль іноземної мови як навчальної дисципліни у формуванні навичок іншомовної комунікації бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології) на прикладі Національного університету «Львівська політехніка». Зокрема вивчено зміст робочої програми навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Виявлено, що вивчення іноземної мови є обов'язковим елементом професійної підготовки бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології». Ця навчальна дисципліна викладається в межах циклу загальної підготовки і складається з трьох частин, які вивчаються здобувачами вищої освіти впродовж перших трьох семестрів навчання. Своєю чергою, зміст навчальної дисципліни формують теми п'яти модулів: «Спілкування в академічному і професійному середовищі», «Пошук і обробка інформації», «Презентація інформації», «Працевлаштування» та «Етика наукових досліджень».

Виявлено, що засвоєння змісту вище згаданих модулів покликане формувати загальну та іншомовну комунікативну компетентності майбутніх бакалаврів з професійної освіти за спеціалізацією «Цифрові технології». Тому зроблено висновок, що іноземна мова за професійним спрямуванням як навчальна дисципліна відіграє важливу роль у формуванні навичок іншомовної комунікації фахівців цієї спеціальності. Вона сприяє: розвитку здатності здійснювати успішну комунікацію в умовах академічного й професійного середовища; формуванню практичних навичок пошуку, обробки й передачі інформації засобами іноземної мови; напрацюванню умінь та навичок, пов'язаних з підготовкою презентацій та виголошенням усних виступів з проблем

навчального, наукового й професійного характеру, а також формуванню навичок писати іноземною мовою різні види документів, необхідних для здійснення навчальної, наукової та професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бондаренко, В. (2020). Роль та значення іншомовної комунікації для фахівця у галузі права. *Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей*. (С. 20-26). Львів: ЛьвДУВС.
2. Гольтер, І.М. (2019). *Конспект лекцій з дисципліни «Вступ до та теорії мовної комунікації» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 035 «Філологія»*. (Ч. 2). Кам'янське: ДДТУ.
3. Завіниченко, Н.Б. (2003). *Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти*. (Дис. канд. психол. наук). Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. Київ.
4. *Іноземна мова за професійним спрямуванням, частина 1*. (2023, а). Взято з <http://directory.lpnu.ua/majors/subject/IJPS/6.015.39.39/8/2022/ua/full/1/11402>.
5. *Іноземна мова за професійним спрямуванням, частина 2*. (2023, б). Взято з <http://directory.lpnu.ua/majors/subject/IJPS/6.015.39.39/8/2022/ua/full/2/11926/>.
6. *Іноземна мова за професійним спрямуванням, частина 3*. (2023, с). Взято Левківська, 2023;
7. Лозинська, Л.Ф., Курах, Н.П., & Депчинська, І.А. (2022). Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 1, 245-252.
8. Національний університет «Львівська політехніка». (2022). *Робоча програма навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням Ч. 1, 2, 3» для рівня вищої освіти бакалавр. Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями): «Цифрові технології», «Право»*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
9. Сенчило, Н. (2020). До питання розвитку культури, мови і комунікації в історичний ретроспективі. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*, 41, 39-45.
10. Чиханцова, О.А. (2019). Іншомовна комунікативна компетентність як фактор розвитку особистості. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т. VI, Психологія обдарованості*, 16, 279-286.
11. Чорна, В.М. (2021). Особливості іншомовної комунікативної компетентності в удосконаленні фахової діяльності вчителя іноземної мови. *Імідж сучасного педагога*, 5(200), 81-84.
12. Шайнер, Г.І., & Гавран, М.І. (2019). Інформаційно-комунікаційні технології навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах України. *Інновація педагогіка*, 10(3), 128-133.
13. Шестель, О.Г., Старинець, О.А., & Заїка, О.І. (2019). Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців сфери обслуговування. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 26(2), 179-183.
14. Vojović, M., Palurović, L., & Tica, L. (2015). Communication skills in engineering professions: Communicative language ability in foreign languages. *The International journal of engineering education*, 31(1), 377-383.
15. Dainton, M., & Zelle, E.D. (2022). *Applying communication theory for professional life: A practical introduction*. Sage publications.

16. Durdas, A., Mostytska, L., Kostenko, O., & Ovcharova, O. (2021). Teaching foreign languages for professional orientation at universities: modern tendencies. *Continuing professional education: Theory and practice*, 4, 42-49.
17. Mukan, N., Chubinska, N., & Zhongjun Gou. (2023). Competency-based approach in higher education: the main concepts. *Академічні візії*, 17. Взято з: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/475>
18. Mukan, N., Havryliuk, M., Levko, M., Kobryn, N., & Zapotichna, M. (2021). Directions for using historical and pedagogical experience to improve language learning in a post-pandemic society. *Postmodern Openings*, 12(4), 316–327.
19. Mukan, N., Havrylyuk, M., Levko, M., Kobryn, N., & Zapotichna, M. (2021). Promising areas of historical and pedagogical experience to improve the linguistic professional training. *Revista conhecimento online*, 2(13), 130-144.
20. Mukan, N., & Kravets, S. (2022). The definition of “innovative pedagogical technologies” concept. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 80(2), 92-96.
21. Namestyuk, S.V., Smolikevych, N.R., Bytsko, N., Zaitseva, K.I., & Orlova, O.O. (2020). Teaching a professional foreign language to specialists in various industries. *International journal of higher education*, 9(7), 59-72.
22. Rivers, W.M. (2018). *Teaching foreign language skills*. University of Chicago Press.
23. Sandal, J.U., Detsiuk, T., & Kholiavko, N. (2020). Developing foreign language communicative competence of engineering students within university extracurricular activities. *Advanced education*, 19-28.
24. Savignon, S.J. (2018). Communicative competence. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 1-7.
25. Stukalo, O.A. (2022). The role of a foreign language in the preparation of agricultural universities students for professional communication. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 85, 40- 44.